

lius Dei; secundum autem secundam, & tertiam opinionem, non convenit homini ratione suppositi, sed ratione naturæ: quia suppositum illud semper fuit Filius Dei, sed non semper in humanitate existens fuit. Unde quantum ad duas ultimas conditiones magis propria est prædicta locutio secundum primam opinionem, quam secundum alias; sed quantum ad primam conditionem est propria secundum alias, non autem secundum primam, secundum quam, ut prædictum est (quæst. 1. art. 1.) non potest homo proprie prædicari de eo, vel e converso.

Ad primum ergo dicendum, quod diversa consideratio nihil variat eorum quæ sunt in re; variat autem ea quæ pertinent ad actum animæ. Hoc autem participium factus imponitur ab actu qui est in re. Ergo cum supposito æterno secundum se non conveniat quod sit factus Deus, neque convenit ei secundum quod consideratur subsistens in humana natura. Prædestinatus autem est participium quod imponitur ab actu animæ, scilicet prævidere, vel præordinare: & ideo quamvis supposito æterno non conveniat secundum se prædestinari esse Filium Dei, convenit tamen sibi secundum quod est humana naturæ suppositum; sicut si homo fiat albus, hæc est falsa: Homo albus incipit esse homo; sed hæc potest esse vera, Homo albus incipit cogitari quod sit homo.

Ad secundum dicendum, quod sicut dictum est, prædestinatio non est naturæ, neque personæ secundum se, sed personæ ratione naturæ assumptæ.

Ad tertium dicendum, quod quamvis Filius Dei sit æternus, tamen unio ad Filium Dei non est æterna; & secundum hoc potest homo prædestinari esse Filium Dei, sicut Petrus prædestinatur ut conjungatur Deo æterno per gratiam, vel gloriam.

Ad quartum dicendum, quod duplici ratione hoc participium prædestinatus non cogit hominem stare pro præterito. Primo quia licet secundum vocem sit præteriti temporis, tamen includit participium futuri temporis: prædestinatus enim idem est quod præscitus habiturus aliquid per gratiam. Secundo quia pertinet ad actum animæ, & ex hoc habet vim ampliandi ad quodlibet temporis; sicut cum dicitur: Homo laudatur, potest intelligi de præsentis, præteriti, vel futuro: actus enim animæ se extendit etiam ad ea quæ non sunt.

Ad quintum dicendum, quod licet homo non præintelligatur ad Filium Dei ratione suppositi, tamen præintelligitur ratione naturæ.

ARTICULUS II.

Utrum Filius Dei sit prædestinatus esse homo.

1. Ad secundum sic proceditur. Videtur quod Filius Dei non sit prædestinatus esse homo. Prædestinatio enim præcedit prædestinatum. Sed Filium Dei nihil præcedit. Ergo ipse non est prædestinatus esse homo.

2. Præterea. Homo non dicitur æquivoce de Filio Dei, & Petro. Sed Petrus non est prædestinatus esse homo. Ergo nec Filius Dei.

3. Præterea. Hoc dicitur alicui prædestinari quod convenit ei per gratiam. Sed non est gratia Filio Dei quod sit homo. Ergo Filius Dei non est prædestinatus esse homo.

Sed contra. Omne quod est prævisum, & ordinatum ab æterno, est prædestinatum. Sed Filius Dei ab æterno prævisus est esse filius hominis. Er-

go est prædestinatus esse filius hominis.

QUÆSTIUNCULA II.

1. Ulterius. Videtur quod hæc sit vera, *Filius Dei prædestinatus est esse Filius Dei*. Quæcumque enim prædicantur de filio hominis, prædicantur de Filio Dei. Sed hæc est vera, *Filius hominis prædestinatus est esse Filius Dei*, ut dictum est. Ergo & hæc, *Filius Dei prædestinatus est esse Filius Dei*.

2. Præterea. Filius Dei, in quantum est homo, prædestinatus est esse Filius Dei. Sed alia quæ prædicantur de Filio Dei, in quantum homo, prædicantur de ipso etiam sine reduplicatione; sicut Filius Dei, in quantum homo est mortuus; & tamen hæc conceditur, *Filius Dei est mortuus*. Ergo similiter hæc debet concedi, *Filius Dei est prædestinatus esse Filius Dei*.

3. Præterea. Ad veritatem locutionis non oportet quod prædicatum per se, subjecto conveniat, nisi circa subjectum reduplicatio ponatur. Sed prædestinatum esse aliquo modo convenit Filio Dei, quia in quantum homo. Ergo potest concedi simpliciter: *Filius Dei est prædestinatus esse Filius Dei*; quamvis non concedatur, quod Filius Dei, in quantum Filius Dei, est prædestinatus esse Filius Dei.

Sed contra. Quod semper inest alicui, non prædestinatur ei. Sed esse Filium Dei ab æterno convenit Filio Dei. Ergo non prædestinatur ei: ergo hæc est falsa: *Filius Dei est prædestinatus esse Filius Dei*.

QUÆSTIUNCULA III.

1. Ulterius. Videtur quod hæc sit vera, *Filius Dei prædestinatus est simpliciter*. Sicut enim prædestinatus importat effectum temporalem; ita mittitur, & datur. Sed conceditur quod Filius Dei est missus, & datus. Ergo etiam debet concedi quod Filius Dei est prædestinatus.

2. Præterea. In aliis qui sunt prædestinati ad vitam æternam, non oportet quod addatur ad quid prædestinati sunt; sed sufficit eos dicere esse prædestinatos. Sed Filius Dei est prædestinatus esse homo. Ergo filius Dei debet dici esse prædestinatus simpliciter.

3. Præterea. In Christo non est nisi unum suppositum. Sed de illo supposito potest dici simpliciter, quod sit prædestinatum: dicitur enim: quod homo est prædestinatus. Ergo potest Filius Dei esse prædestinatus.

Sed contra. Æternum non prædestinatur. Sed Filius Dei est æternus. Ergo non est prædestinatus.

SOLUTIO I.

Respondeo ad primam quæstionem dicendum, quod prædestinatio importat ordinem ad finem (quia prædestinare est mittere, vel ordinare in aliquid) unde quando simpliciter ponitur, intelligitur præordinatio ad finem ultimum, qui est in conjunctione ad Deum per gratiam, vel gloriam, vel unionem in persona; sed quando additur ei aliquid, tunc importat præordinationem tantum in illud quod ei adjungitur: & per hunc modum conceditur, quod Filius Dei est prædestinatus esse homo, quia hoc ab æterno præordinatum est.

Ad primum ergo dicendum, quod prædestinatio non importat antecessionem ad prædestinatum simpliciter, sed in comparatione ad illud quod sibi præ-

destinari dicitur. Quamvis autem Filius Dei sit ab æterno, non tamen ab æterno fuit homo.

Ad secundum dicendum, quod suppositum Petri non fuit antequam esset Petrus homo; & ideo non potest dici quod sit prædestinatus esse homo: sed suppositum Filii Dei fuit antequam ipse esset homo; & ideo non est similis ratio. Et iterum Petrus nullo modo habet esse homo per gratiam; Filius autem Dei habet esse homo per gratiam unionis, non quidem sibi factam, sed humanæ naturæ.

Ad tertium dicendum, quod quamvis non sit gratia Filio Dei quod sit homo, tamen hoc habet per gratiam unionis, per quam humana natura assumpta est in unitatem divinæ personæ.

SOLUTIO II.

Ad secundam quæstionem dicendum, quod in sacra Scriptura dicitur aliquando aliquid fieri, quando innoscitur. Hoc ergo quod est esse Filium Dei, potest accipi vel secundum rei veritatem, vel secundum evidentiam, prout scilicet manifestatur. Si primo modo, tunc falsum est quod Filius Dei sit prædestinatus esse Filius Dei, cum non ponatur in locutione aliquid respectu cuius possit denotari antecessio, quam importat prædestinatio. Si autem accipiatur secundo modo, sic Glossa (Æcumenii) super illud Rom. 1. *Qui prædestinatus est Filius Dei in virtute*, concedit quod Filius Dei prædestinatus sit ut sit Filius Dei, idest ut evidenter appareat; quod fuit in resurrectione factum: unde & ipse tunc dixit (Matth. ult. 18.) *Data est mihi omnis potestas in Cælo, & in terra*: & secundum hunc sensum est eadem ratio de ista sicut de præcedenti, qua dicitur: *Filius Dei prædestinatus est esse homo*: quia prædestinatio simpliciter importat præordinationem. Quantum ergo ad primum sensum hæc est falsa, *Filius Dei est prædestinatus esse Filius Dei*.

Ad primum ergo dicendum, quod eorum quæ dicuntur de homine, illa tantum dicuntur de Filio Dei quæ non habent repugnantiam intellectuum ad Filium Dei. Sed prædestinatus habet repugnantiam: quia Filius Dei æternus est; prædestinatio autem importat antecessionem, quæ non est respectu æterni.

Ad secundum dicendum, quod illa quæ prædicantur de Filio Dei, in quantum est homo, non habent aliquam repugnantiam ad Filium Dei; & ideo non est similis ratio.

Et similiter dicendum est ad tertium.

SOLUTIO III.

Ad tertiam quæstionem dicendum, quod hæc si-

militer est falsa, *Filius Dei est prædestinatus*, cum non ponatur aliquid respectu cuius possit antecessio denotari: sed hæc, *Filius Dei est prædestinatus, in quantum est homo*, est vera: quia potest importari antecessio respectu hominis quantum ad naturam.

Ad primum ergo dicendum, quod missio non importat temporalitatem in eo qui mitti dicitur, sed magis in eo ad quem mitti dicitur, in quo per novum effectum inhabitat; & ideo mitti dicitur persona divina. Sed prædestinatus ponit posterioritatem respectu prædestinationis in eo qui prædestinatur; & ideo non est similis ratio.

Ad secundum dicendum, quod in aliis prædestinatis potest antecessio importari respectu ipsorum qui prædestinari dicuntur; quod non est de Filio Dei: & ideo non est similis ratio.

Ad tertium dicendum, quod quamvis non sit nisi unum suppositum, tamen est duarum naturarum suppositum; & potest sibi aliquid convenire respectu unius naturæ quod non convenit sibi absolute, sicut esse creaturam.

EXPOSITIO TEXTUS.

Factus est sine dubio id quod prius non erat. Hæc locutio est impropria: quia non potest intelligi neque de natura, quia Deus non est factus humana natura, neque de persona, sive de supposito, quia illud suppositum semper fuit secundum secundam opinionem; unde exponenda est: *Illud quod prius non erat*; idest, habens naturam quam prius non habebat.

Quia Deus assumpsit hominem, idest humanam naturam, ut supra dist. v. glossavit: alias esset contra hanc opinionem quæ dicit, hominem non esse assumptum, sed humanam naturam.

Variatur autem intelligentia, cum dicitur, Deus est homo, & homo est Deus. Ratio variationis est, quia divina natura prædicatur de Christi persona, non autem humana.

Quod etiam dictum est, utrumque est Christus, & una persona, movere potest lectorem. Hoc positum est supra in illo capitulo, *Sed his videntur adversari*.

Hic etiam cum dicitur, Minor est Pater Christus secundum quod homo, secundum habitum hoc intelligunt dictum. Ideo hoc exponit secundum hanc opinionem, quia hæc opinio non potest hoc sustinere, cum supra dixerit Augustinus in I. Lib. (dist. xvi.) quod Spiritus Sanctus non est minor seipso propter columbam in qua visibiliter apparuit.

Hoc firmiter tenens quod Deus hominem assumpsit. Exponendum est ut supra, ut homo ponatur pro natura humana, sicut ipse docuit supra dist. v. exponere.

DISTINCTIO VIII.

An divina natura debeat dici nata de virgine.

POST prædicta inquiri debet, utrum de natura divina concedendum sit quod de virgine sit nata, sicut dicitur de virgine (1) incarnata. Et videtur utique non debere dici nata de virgine, cum non sit nata de patre. Quæ enim res non est de patre genita, non videtur de matre nata; ne res aliqua filiationis nomen habeat in humanitate, quæ illud non teneat in Divinitate. Videtur tamen posse probari, quod sit

In III. Sent. Tom. III.
(1) Nicolai addit fuisse.

nata

nata de virgine: quia si hoc est Deum nasci de virgine, scilicet hominem assumere in utero virginis, cum natura divina superius dicta sit hominem assumpsisse, videtur debere dici nata. De hoc Augustinus (Fulgentius) in Lib. de Fide ad Petrum (cap. 11.) sic ait: „Natura æterna, atque divina non posset temporaliter concipi, & nasci ex natura humana, nisi secundum susceptionem veritatis humanæ veram temporaliter conceptionem, & nativitatem ineffabilis Divinitas in se accepisset. Sic est Deus æternus veraciter secundum tempus & conceptus, & natus de virgine.“ Ista auctoritate videtur insinuari, quod natura divina sit nata, & concepta de virgine. Sed si diligenter notentur verba, potius de persona agi intelligitur, quæ sine dubitatione & de patre, & de matre nata esse dici debet.

De gemina nativitate Christi, qua bis natus est.

Quari etiam solet, utrum debeat dici Christus bis genitus, ut dicitur Dei, & hominis Filius. Ad quod dici potest, Christum bis natum esse, duasque nativitates habuisse. Unde Augustinus (Fulgentius) in Lib. de Fide ad Petrum (cap. 11.) „Pater Deus de sua natura genuit Filium Deum, ibi ex matre. Natus est enim de Patre Dei Verbum, natus est de matre Verbum caro factum.“ Unus igitur atque idem Dei Filius natus est ante sæcula, & natus in sæculo: & utraque nativitas unus est Filius. Duas Christi nativitates veneramus: unam ex Patre ante sæcula, quæ est super causam, & rationem, & tempus, & naturam; & unam quæ in ultimis temporibus propter nos, & secundum nos, & summe res viva, inquantum generatur, habet tria nomina sibi propria. Secundum enim quod principia sufficientia suæ generationi ministrantur a generante, dicitur gigni, vel genita (1) esse; secundum autem quod generatur per modum exitus, dicitur oriri; secundum autem quod generatur ut conjunctum generanti, dicitur nasci: sic enim generans, & generatum est quasi res una: & ideo cum nomen naturæ a nascendo sumatur, illa dicuntur esse per naturam quorum principia intus est in ipsis. Et sic pater quod nasci proprie dicitur illud quod egreditur a generante conjunctum ei, habens ab ipso principia sufficientia generationi.

DIVISIO TEXTUS.

Postquam determinavit Magister de his quæ conveniunt Deo incarnato, quasi exprimentia unionem, hic determinat de his quæ conveniunt ei consequentia unionem: (2) & dividitur in duas partes. In prima determinat de his quæ conveniunt uniaturæ ex unione ad alteram; in secunda de his quæ conveniunt personæ ratione naturæ assumptæ, x. dist. ibi: *Solet autem a quibusdam inquiri, utrum Christus secundum quod homo sit persona, vel etiam sit aliquid.* Prima dividitur in duas. In prima determinat quid conveniat divinæ naturæ ex unione ad humanam: in secunda quid conveniat humanæ ex unione ad divinam, dist. 1x. ibi: *Præterea investigari oportet, utrum caro Christi, & anima una eademque cum Verbo debeat adoratione adorari.* Prima dividitur in duas partes. In prima inquiri, utrum divina natura debeat dici nata in Christo ex unione ad humanam; in secunda quomodo Christus dicatur natus, ibi: *Quæri etiam solet, utrum debeat dici Christus bis genitus.* Circa primum duo facit. Primo movet quæstionem, & solvit; secundo objicit in contrarium, & solvit, ibi: *Videtur tamen posse probari quod sit nata de Virgine.*

QUÆSTIO I.

HIC quærentur quinque.
Primo. Quid sit nativitas, & quorum proprie est nasci.
Secundo. Utrum humana natura in Christo debeat dici nata.
Tertio. Utrum natura divina debeat dici nata de Virgine.
Quarto. De duplici Christi nativitate.
Quinto. Utrum sint in Christo duæ filiationes.

ARTICULUS I.

Utrum solummodo in viventibus sit nativitas.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod non solummodo viventium debeat dici
(2) *Al. Hæc dividitur.*

nativitas. Natum enim idem videtur quod genitum. Sed generatio invenitur in omnibus corporibus a lunari globo inferius, quæ non omnia vivunt. Ergo videtur quod non solum viventium sit nativitas.

2. Præterea. Idem videtur esse oriri, & nasci. Sed dicimus ea oriri quæ non vivunt; sicut dicimus quod sol oritur, & fons oritur. Ergo nativitas non solum in viventibus reperitur.

3. Præterea. Vivere substantiarum solum est. Sed nasci, sive oriri, invenitur in accidentibus: dicimus enim splendorem oriri a sole, & calorem ab igne. Ergo nasci non solum viventium est.

4. Præterea. Hoc solum est ingenerum quod non est natum. Sed illa sola dicuntur ingenera quæ semper fuerunt, sicut Philosophus ponit Cælum ingenerum, quia secundum eum semper fuit. Ergo solum illa non sunt nata: ergo quæcumque incipiunt esse, dicuntur nasci.

5. Sed contra. Videtur quod non omnium viventium sit nasci. Nativitas enim causat filiationem. Sed filio non invenitur in plantis, quæ tamen vivunt. Ergo nec nativitas.

6. Præterea. Constat quod embria vivunt; nec tamen dicuntur nata. Ergo non omnium viventium est nativitas.

7. Præterea. Sicut inanimata corpora generantur ex causa extrinseca, ita etiam animalia generata per putrefactionem. Sed inanimata non dicuntur proprie nasci ratione prædicta. Ergo nec animalia generata ex putrefactione.

8. Præterea. Spiritus Sanctus procedit a Patre ut vivens a vivente; nec tamen nasci dicitur. Ergo nec omnis processus rei viventis est nativitas.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod cum generatio sit communis omnibus corporibus corruptibilibus, tamen in corporibus animatis est specialis modus generationis, & propter hoc etiam habent specialiter inter alias vires animæ vim generativam: in viventibus enim primo ex generante deceditur aliquid quod

QUÆSTIO I.

est sufficiens ad generationem quantum ad principium activum, & passivum; quamvis in quibusdam idem generans sit quod utrumque ministrat, sicut in plantis, quæ non habent sexum distinctum. In quibusdam autem, scilicet quæ habent sexum distinctum, a mare ministratur principium activum, a femina principium materiale: & animalia in coitu secundum Philosophum Lib. I. de gener. anim. cap. ult. sunt quasi unum generans, sicut dicitur Genes. 11. 24. *Erunt duo in carne una.* Et ideo sequitur secundum, scilicet quod generatio est per modum exitus a generante, quod non est in generatione inanimatorum. Tertium autem est quod generatum exiens a generante, in principio generationis adheret ei, & est in eo vel per contactum vel per consolidationem, sicut dicit Philosophus in V. Metaph. text. v. ut patet in fructibus, qui colligantur plantis; & de embrione, qui adheret secundum contactum matrici. Et quantum ad tres has condiciones res viva, inquantum generatur, habet tria nomina sibi propria. Secundum enim quod principia sufficientia suæ generationi ministrantur a generante, dicitur gigni, vel genita (1) esse; secundum autem quod generatur per modum exitus, dicitur oriri; secundum autem quod generatur ut conjunctum generanti, dicitur nasci: sic enim generans, & generatum est quasi res una: & ideo cum nomen naturæ a nascendo sumatur, illa dicuntur esse per naturam quorum principia intus est in ipsis. Et sic pater quod nasci proprie dicitur illud quod egreditur a generante conjunctum ei, habens ab ipso principia sufficientia generationi.

Ad primum ergo dicendum, quod genitum, secundum quod est idem quod natum, non dicitur a generando, sed a gignendo: unde quamvis inanimata proprie dicantur generata, non tamen proprie dicuntur genita, neque nata.

Ad secundum dicendum, quod sol, & aqua fontis dicitur per similitudinem oriri, inquantum scilicet egreditur de occulto in manifestum.

Ad tertium dicendum, quod similiter accidentia, inquantum sunt virtute in principis essentialibus, causantur per modum exitus: & ideo dicuntur oriri per similitudinem, & possunt etiam dici nasci, inquantum adherent subjecto quod est causa ipsorum.

Ad quartum dicendum, quod, sicut dicit Damascenus de Fide Lib. I. cap. 1x. *ingenitum* per duplex scriptum, est idem quod increatum, sive æternum; & sic accipit Philosophus; *ingenitum* autem per unum scriptum idem est quod non generatum; & sic hic loquimur.

Ad quintum dicendum, quod ad filiationem requiruntur plus quam ad nativitatem, vel ortum, scilicet ut quod exit per generationem a generante, sit completum in specie generantis: & ideo fructus arborum, & ova avium, & capilli, & huiusmodi non habent rationem filiationis, quamvis dicantur nasci.

Ad sextum dicendum, quod genitum exit a generante dupliciter. Uno modo secundum quod procedit in esse distinctum a generante, clausum tamen infra terminos generantis; & hoc proprie dicitur conceptio. Alio modo secundum quod procedit in esse distinctum, & manifestum. Et quia res nominatur secundum id quod apparet, ideo ille modus exeundi facit nativitatem secundum communem usum loquendi, quamvis etiam primus aliquo modo faciat nativitatem, secundum quod dicitur duplex nativitas, scilicet in utero, & ex utero. Et quia in plantis simul aliquid procedit in esse distinctum, & in III. Sent. Tom. III.

(1) *Al. est.* (2) *Subdit Nicolai (vel simpliciter anima plena.)*

manifestum; ideo non proprie in eis est conceptio, sed nativitas: & ideo etiam verbum secundum quod distinguitur in intellectu, dicitur concipi; secundum autem quod extra pronuntiatur, potest dici per similitudinem nasci.

Ad septimum dicendum, quod in animalibus generatis ex putrefactione virtus solis, & aliorum corporum cælestium supplet vicem virtutis formativæ quæ est in semine in generatione eorum quæ ex semine nascuntur. Et quia huiusmodi virtutes corporum cælestium sunt per omnia inferiora corpora diffusæ, ideo dicit Philosophus in XVII. Lib. de generat. animal. cap. xi. quod omnia plena sunt virtutibus animæ: (2) & ideo sicut animalia quæ generantur ex semine, se habent ad feminam, ita ista se habent ad terram, quæ sine semine generantur; & sicut illa se habent ad patrem, ita ista se habent ad corpora cælestia: propter quod dixit quidam Philosophus Lib. XV. de animal. cap. 11. quod sol est pater plantarum, terra vero mater. Unde patet quod huiusmodi quæ sine semine generantur, sive sint plantæ, sive animalia, proprie dicuntur nasci, oriri, & gigni.

Ad octavum dicendum, quod quamvis Spiritus Sanctus procedat vivens ex vivente, non tamen hoc convenit ei secundum rationem suæ processionis: procedit enim ut amor: amor autem consideratur in genere, inquantum amor, non habet quod sit res viva, sed operatio, vel passio rei viventis; habet tamen quod sit res viva, & subsistens, inquantum est amor divinus: & ideo non dicitur nasci, ut in I. Libi dist. xlii. quæst. 1. art. 3. ad 3. dictum est.

ARTICULUS II.

Utrum humana natura sit nata in Christo.

Ad secundum sic proceditur. Videtur quod humana natura sit nata in Christo. Sicut enim supra dictum est, illa de persona, vel supposito, & non de natura, dicuntur quæ per se existenti solum conveniunt, sicut hypostasis, res naturæ, & huiusmodi. Sed nasci non est solum per se existentium, cum sit partium: supra enim dist. 1v. habitum est quod capillus nascitur. Ergo nasci non solum est personæ, vel suppositi, sed etiam naturæ.

2. Præterea. Id quod est per se intentum a natura generante, verissime dicitur nasci. Sed natura quamvis generet hunc hominem, intendit tamen hominem generare, ut dicit Avicenna. Homo autem naturam communem significat. Ergo naturæ humanæ maxime convenit nasci.

3. Præterea. Secundum Philosophum II. Physic. text. lxx. idem specie est quod generat, & quod generatur. Sed naturæ est generare. Ergo ipsius est etiam generari, sive nasci.

4. Præterea. Christus non dicitur natus de Virgine, nisi secundum hoc quod de Virgine accepit. Sed non accepit nisi humanam naturam. Ergo humana natura dicitur nasci de Virgine.

5. Præterea. Omne quod cœpit esse ex aliqua materia, dicitur generari. Sed humana natura in Christo cœpit esse ex aliqua materia. Ergo humana natura in Christo dicitur nasci.

Sed contra est quod dicit Damascenus, quod nasci est tantum hypostasis. Ergo non est naturæ.

Præterea. Sicut se habet divina natura Christi ad æternam ejus generationem, ita & humana natura

N 2. *ad*

ad temporalem. Sed natura divina non est nata aeterna generatione. Ergo nec humana temporali.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod nasci fieri quoddam est: nihil autem fit, nisi ut sit: unde secundum quod alicui convenit esse, ita & convenit ei fieri. Esse autem proprie subsistentis est: unde dicitur proprie nasci, & fieri. Forma autem, & natura dicitur esse ex consequenti: non enim subsistit, sed in quantum in ea suppositum subsistit, esse dicitur: unde, & ex consequenti convenit ei fieri, vel nasci, non quasi ipsa nascatur, sed quia per generationem accipitur. Accidentia autem non dicuntur esse nisi per accidens: unde & per accidens fieri dicuntur.

Ad primum ergo dicendum, quod est duplex pars. Est enim pars substantiae secundum quantitatem; & hoc vel subsistit in potentia, ut in continuis: vel in actu, ut in his quae per tactum junguntur; unde tales partes possunt dici fieri, vel nasci, & praecipue quando adduntur toti praesistenti; secus autem esset, si generarentur generatione totius: quia tunc totum diceretur fieri, & non ipsa. Sunt etiam partes substantiae, in quas dividitur totum secundum rationem, sicut materia, & forma; & huiusmodi, cum non subsistant neque in actu, neque in potentia, non dicuntur per se fieri, nisi forte forma sit subsistens, sicut est anima, quae dicitur fieri per creationem, praeter factionem qua fit compositum per generationem. Natura autem humana, quae ut pars significatur, non est nata, subsistere, cum non possit in rerum natura esse nisi in atomo, id est in suo supposito: & ideo ipsa non potest dici nasci.

Ad secundum dicendum, quod homo non significat tantum naturam, prout hic loquimur, sicut patet ex dictis in v. dist. quaest. 1. art. 3. & ideo non sequitur ratio. Non enim natura intendit naturam producere, nisi in supposito: & ideo non intendit generare humanitatem, sed hominem.

Ad tertium dicendum, quod sicut esse suppositi est, ita & agere: & ideo sicut naturae est generare, non quasi ipsa generet, sed quia virtute eius fit generatio; ita non est ipsius generari, quasi ipsa generetur, sed quia per generationem accipitur.

Ad quartum dicendum, quod sicut Christus dicitur homo ratione humanae naturae, & tamen humana natura non est homo; ita etiam dicitur nasci ratione humanae naturae, quam accepit à Virgine, & tamen ipsa humana natura non generatur: sicut enim dicit Dionysius 11. cap. de div. Nomin. non oportet quod eodem modo causa, & causatum recipiant praedicationem alicujus generis, vel speciei; sicut calor est quo aliquis dicitur calidus; & tamen ipse non est calidus, sed calor.

Ad quintum dicendum, quod cum esse non sit naturae, sed suppositi, humana natura proprie non non coepit esse, sed Christus coepit esse in humana natura: & sic per consequens natura coepit esse.

ARTICULUS III.

Utrum divina natura in Christo nata sit de Virgine.

1. Ad tertium sic proceditur. Videtur quod divina natura in Christo sit nata de Virgine. Filius enim Dei non dicitur natus de Virgine.

(1) Al. de generatione.

nisi in quantum est incarnatus. Sed natura divina dicitur incarnata, ut supra dist. v. quaest. 11. art. 2. ad 4. dictum est. Ergo ipsa debet dici nata de Virgine.

2. Praeterea. Quidquid in recto praedicatur de Petro, dicitur nasci ipso nato: sequitur enim: Petrus est natus: ergo homo, ergo animal, ergo substantia. Sed natura divina in recto praedicatur de Filio Dei. Ergo cum Filius Dei sit natus de Virgine, etiam divina natura debet dici nata de Virgine.

3. Praeterea. In Filio Dei non est accipere nisi essentiam, & proprietatem. Sed absurdum esset dicere, quod ratione proprietatis tantum dicatur natus de Virgine: quia proprietatis illa relatio est secundum quam ad Patrem, qui generat sine matre, refertur. Ergo est natus ratione divinae naturae; & sic idem quod prius.

4. Praeterea. Bernardus dicit (hom. 11. supra Missus est) quod in incarnatione est fortitudo infirmata. Sed infirmari magis est remotum à natura divina quam nasci. Ergo etiam potest dici nasci.

Sed contra. Natura divina magis convenit cum generatione Christi aeterna quam cum temporali. Sed ipsa non est nata (1) generatione aeterna, ut in 1. Lib. dist. v. quaest. 11. art. 3. ad 2. & 3. dictum est. Ergo multo minus est nata generatione temporali.

Praeterea. Humana natura non proprie dicitur nasci generatione humana. Ergo multo minus natura divina.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod natura humana quamvis non dicatur proprie nasci in Christo de Virgine, eo quod nasci non est naturae, sed hypostasis; tamen consequenter ad generationem se habet, quia est per generationem accepta. Divina autem natura non est à Christo per temporalem generationem accepta: unde nullo modo debet dici nata de Virgine nec per se, nec per consequens, si natura proprie accipitur, secundum quod pro essentia supponit. Tamen quia aliquando proprie trahitur ad supponendum pro persona, sicut in v. dist. 1. Libri dictum est; ideo etiam aliquando invenitur quod natura divina sit nata, sicut patet in littera: unde exponendum est sicut Magister exponit.

Ad primum ergo dicendum, quod Filius Dei univit sibi humanam naturam, & in se: quia unio terminata est ad personam. Non autem ita est de divina natura, ut patet ex dictis supra, dist. 1. quaest. 11. art. 1. unde non est simile.

Ad secundum dicendum, quod natura divina non habet, in quantum est natura, quod praedicatur in recto de persona Filii Dei, sed ratione simplicitatis divinae, quae non permittit aliquam realem diversitatem in ipso; sed differentia est in modo significandi, qui facit quod aliquid de persona dicatur quod de natura dici non potest.

Ad tertium dicendum, quod in Filio Dei non solum est accipere naturam, & proprietatem, sed etiam hypostasim, sive personam; quamvis unum illorum ab altero secundum rem non differat: & ratione hypostasis dicitur Filius incarnatus, in quantum sibi carnem sociavit in unitate personae.

Ad quartum dicendum, quod fortitudo dicitur infirmata, id est infirmitatem assumpsisse: & ideo impropria est locutio, nec ad consequentiam trahenda.

AR-

ARTICULUS IV.

Utrum ponenda sint duae nativitates Christi, vel una.

III. P. quaest. 11. art. 2.

1. Ad secundum sic proceditur. Videtur quod non sint ponenda duae Christi nativitates. Nasci enim non est naturae, sed personae. Sed in Christo est tantum una persona. Ergo & una nativitas.

2. Praeterea. Cum nativitas sit generatio quaedam, per nativitatem aliquis ad esse tendit. Sed in Christo est tantum unum esse. Ergo tantum una nativitas.

3. Praeterea. Ea quae non sunt unius rationis, non debent connumerari; sicut canis caelestis, & terrestris non dicuntur duo canes. Sed generatio Christi temporalis, & aeterna non sunt unius rationis. Ergo non debent dici duae nativitates.

Sed contra. Nullus dicitur filius alicujus nisi ratione alicujus nativitatis. Sed Christus (1) dicitur Filius Patris, & etiam matris. Ergo utrumque est secundum aliquam nativitatem, & non secundum eandem: ergo in Christo sunt duae nativitates.

QUAESTIUNCULA II.

1. Ulterius. Videtur quod Christus non debet dici bis natus. Ratione enim ejus quod advenit alicui post completum esse, non dicitur aliquis natus; sicut homo non dicitur nasci, quamvis capillus per aliquam nativitatem adveniat. Sed humanitas Christi advenit Filio Dei post completum esse. Ergo propter hoc non debet dici ipse natus, quod humanam naturam acceperit.

2. Praeterea. Hoc adverbium bis importat successionem actuum. Sed generationi aeternae non succedit temporalis: quia aeterna semper est, unde est simul cum temporali. Ergo ratione duplicis nativitatis non debet dici bis natus.

3. Praeterea. Hoc adverbium bis importat interruptionem: unde qui tota die loquitur, non dicitur bis loqui. Sed aeterna generatio non habet interruptionem. Ergo ratione ejus non debet dici bis natus.

Sed contra. Hoc adverbium bis numerat actum cui adjungitur. Sed duplex est Christi nativitas. Ergo secundum eas debet dici bis natus.

SOLUTIO I.

Respondeo dicendum ad primam quaestionem, quod Christus processit à Patre aeternaliter, & à matre temporaliter: & utraque processio habet rationem nativitatis. Secundum enim processionem aeternam Filius est de substantia Patris, & exit ab eo in personam distinctam; & tamen est conjunctus Patri propter indivisionem substantiae, quia Verbum apud Deum est: unde patet quod salvatur suo modo tria illa quae dicebantur supra art. 1. esse de ratione nativitatis; & propter hoc dicitur oriri, & gigni, & nasci. Sed processio ejus temporalis, qua procedit à matre, habet nativitatis rationem, sicut cujuslibet alterius qui ex sua matre nascitur. Unde sicut duae sunt ejus processionem, ut dictum est in 1. Lib. dist. xiv. quaest. 1. art. 2. ita etiam sunt duae nativitates.

(1) Al. Dei Filius.

Ad primum ergo dicendum, quod quamvis nasci sit personae, est tamen ejus ratione naturae: unde secundum duas naturas quas per generationem accepit, habet duas nativitates.

Ad secundum dicendum, quod quamvis in Christo sit unum esse, tamen secundum illud habet respectum ad duas naturas, ut supra dist. vi. quaest. 1. art. 2. dictum est; & ita nativitas est duplex secundum duplicem respectum qui acquiritur personae ad duas naturas acceptas per generationem.

Ad tertium dicendum, quod quamvis non sit una ratio per univocationem aeternae, & temporalis nativitatis, est tamen una per analogiam.

SOLUTIO II.

Ad secundam quaestionem dicendum, quod bis, cum sit adverbium, ponit numerum circa actum. Cum autem motus, & actus numerentur tripliciter: scilicet ex subjecto, quia est alius & alius agens; & ex terminis, quia est aliud & aliud quod agit; & ex mensura actus, quia nunc & tunc agit: hoc adverbium bis non importat numerum, nisi qui causatur ex diversa mensura: unde non dicitur bis lectum esse, si duo legant, nec si duo libri simul legantur; sed quando diversis horis legitur. Quia autem in his quae aguntur in tempore, non est alia mensura nisi tempus, & hoc non est aliud & aliud, nisi quando discontinuatur: ideo bis dicitur factum esse, quando aliquid cum interruptione factum est. Aeternitas autem, & tempus sunt diversae mensurae secundum diversam naturam, & non per discontinuationem: unde quod fit in aeternitate, & tempore, potest dici bis factum esse; quamvis id quod aeternum est, non interrumpatur, nec cesset.

Ad primum ergo dicendum, quod quamvis humana natura adveniat Filio Dei post esse completum, tamen Filius Dei totus subsistit in utraque natura: non autem ita est de toto homine ad capillum: & ideo ratio non procedit.

Ad secundum dicendum, quod ratio illa procedit de his quae aguntur in tempore.

Et similiter ad tertium: & ideo non sunt ad propositum.

ARTICULUS V.

Utrum in Christo sint duae filiationes.

III. P. quaest. 11. art. 5. & quodl. ix. quaest. 11.

III. P. quaest. 11. art. 3.

1. Ad quintum sic proceditur. Videtur quod in Christo sint duae filiationes. Multiplicata enim causa, multiplicatur effectus. Sed nativitas est causa filiationis. Ergo cum in Christo sint duae nativitates, erunt in ipso duae filiationes.

2. Praeterea. Relativa sunt quorum esse est ad aliud se habere. Sed esse filiationis aeternae non est ad matrem Christi se habere. Ergo per eam non refertur ad matrem. Sed aliqua filiatione refertur ad matrem. Ergo in Christo sunt duae filiationes.

3. Praeterea. Relativa posita se ponunt, & interempta, se interimunt. Sed maternitate interempta à Virgine, non interimitur filio aeterna. Ergo oportet ponere aliam filiationem, quae ponatur posita maternitate, & interimatur ea remota.

4. Praeterea. Motus diversificatur per terminos. Sed